

"Nem kívánom senkitől,
hogycsodás dolgot tegyen,
de joggal elvárom mindenkitől,
hogymindig ember legyen."
(Ady)

BARÁT MIHÁLY
(1938 – 2018)

Barát Mihály 1938. december 15-én született Kunhegyesen, földműves család legkisebb, harmadik fiaként. A legkisebb fiú számára a paraszti sorból való kiemelkedés lehetőségét a tanulás jelentette, amiben szeretett osztályfőnökei, Fabó Zsigmondné, majd a kisújszállási Móricz Zsigmond Gimnáziumban dr. Kiss Géza messzemenőig támogatták. A szorgalmas és hálás tanítvány nem érzett magában elég tehetséget ahhoz, hogy az áhított állatorvosi pályával próbálkozzon, de a továbbtanulásról nem mondott le, és első próbálkozásra felvételt nyert a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem történelem-földrajz szakára.

Az 1962-es év fontos eseményekben gazdag fordulópont volt az életében: az egyetem sikeres elvégzése, majd a Kálmán Margittal való házasságkötés után Karcagon kezdett el tanítani a Gábor Áron Gimnáziumban. Egy új, fiatal tanárnemzedék tagjaként érkezett a Kunság fővárosába, ahova rövidesen követte őt felesége is.

Hamarosan kollégiumi nevelőként kezdett el dolgozni, ami aztán szakmai életének meghatározó tevékenysége lett. Az első perctől magáénak érezte ezt a hivatást, kivételesen jó érzelme volt hozzá, talán mert ő maga is csaknem egy évtizedig volt kollégista, s mert dr. Bernáth József és Porcsalmy Lajos személyében igazi mentorokra talált. Mély meggyőződéssel hitt a közösség, a személyes példa embert formáló erejében, és a kollégium intézményében, mint ennek a formáló erőnek a színterében. Bernáth József Pécsre távozása után előbb a Fiúkollégium, majd az egyesített Kollégium igazgatója lett. Családjával másfél évtizedig lakott az intézmény szolgálati lakásában. Ekkoriban a kollégisták még havonta egyszer utazhattak haza, s bár a fiatal házaspár nem pótolhatta a szülőket, a kollégistáknak éjjel-nappal rendelkezésére álltak. Igazgató úr, ahogy akkoriban mindenki nevezte, mindent megtett azért, hogy a kollégium falai között ne legyen elviselhetetlen az otthon hiánya a sokszor rendkívül szerény körülmények közül érkező tanítványainak: narancsot szerzett a kollégiumi karácsony-estre, a jelesebb rendezvények mellé gazdagabb ünnepi menü is társult, s számtalan kollégista vele jutott el először külföldre. Bár szigorú volt, s szigorát a lázadó kamasz-lélek időnként megkérdőjelezte, egy dologban tanítványai is, kollegái is biztosak lehettek: a szigor „értük szólt, nem ellenük”.

Tanítványai többnyire talán csak felnőtt fejjel értették meg, hogy a szigorú napirend fegyelmezett, szervezett életre, a rendezvények közös munkára, a nem túlságosan kedvelt sajtóviták nyitott világszemléletre, a faliújság-szerkesztés és a különböző szemlék önmaguk és környezetük iránti igényességre nevelték őket. Utóbbinak ő maga igyekezett jó gazdája lenni: a nyári vakációk jelentős része a felújítás és karbantartás segítségével, ellenőrzésével telt – ahogy felesége, „Margitom” ironikusan emlegette. Misu elől egyetlen kilazult szék láb sem maradhatott rejtve.

Ebben az időben születtek gyermekei, Katika és Misi, akiknek cseperedését törődő figyelemmel segítette, s akikre élete végéig mindig büszke volt. Később nagy szeretettel fogadta a családba menyét, Helgát, és vejét, Pietrót, s a Sors ajándékának tekintette a várva-várt unokákat, akiknek Karcagra érkezése mindig nagy ünnep volt számára.

Attól kezdve, hogy a kollégiumot összevonták a gimnáziummal, személyes felelőssége nem csökkent, lehetőségei azonban a helyzetből adódóan korlátozódtak. A hetenkénti hazautazás bevezetésével pedig tanítványai ugyan gyakrabban fel tudtak tölteni a szülői ház szeretetével, és ennek fontosságát elismerte, a kollégiumi nevelés eszközei azonban egyre inkább fogyatkoztak. Ettől függetlenül továbbra is fáradhatatlanul dolgozott: a kollégiumi munka és a tanítás mellett jó kapcsolatot ápolt a társintézményekkel, bélyegyűjtő kört és lövészkört szervezett, számtalan iskolai rendezvényt látott vendégül a kollégiumban és szívesen fogadta az öregdiákokat is. A folyamatosan és meglátása szerint nem mindig jó irányba változó körülményekhez azonban nem tudott alkalmazkodni, ezért 1993-tól, akárcsak a kezdetekben, kollégiumi nevelőként és óraadó tanárként dolgozott 1998-ban bekövetkezett nyugdíjba vonulásáig.

Munkáját számtalanszor jutalmazták, kitüntetést is kapott, 2012-ben átvehette az Aranydiplomát - a legnagyobb elismerést számára mégis tanítványai tisztelete és szeretete jelentette. Kedves, nyílt, őszinte ember volt, fanyar humorú, segítőkész. Nehezére esett nemet mondani, szerette a jó társaságot, és barát volt a bajban is. Jámbor lelkületű ember, ahogy Bernáth József írta róla. Az évek múlásával sorra mentek el mellőle a szeretett és becsült idősebb kollegák, Szepesvári Gabi, Szalai Pista, és B. Major Laci bácsi után elment Veres János, Kurucz János, Wolf Gyuri, elmentek a bátyjai... és 2018. március 29-én hajnalban elment ő is. Számunkra kihunytt jellegzetes mosolya, de valahol, egy égi iskola folyosóján csörgetve az elmaradhatatlan kulcscsomót ott sétál Barát Miska és nemcsak az égi diákokra vigyáz, hanem talán ránk, hátramaradottakra is.

Bellina (Barát) Katalin